

OLA în grupa mică

Curs de educație preșcolară (3 – 4 ani)

Resurse didactice pentru profesori

Sugestii de psihologie preșcolară

art

Klett

Cuprins

Cuvânt-înainte	3
Cum puteți utiliza cursul Ola în grupa mică	5
Cursul Ola în grupa mică în cifre	7
Câteva cuvinte din partea psihologului	8
Pachetul Ola în grupa mică	12
Planificare tematică anuală	13
Sugestii de activități desfășurate cu preșcolarii	
• Săptămâna 1	14
Luni	16
Marți	18
Miercuri	20
Joi	22
Vineri	24
• Săptămâna 2	26
Luni	28
Marți	30
Miercuri	32
Joi	34
Vineri	36
• Săptămâna 3	38
Luni	40
Marți	42
Miercuri	44
Joi	46
Vineri	48
<i>Activitate facultativă:</i>	
Ziua Internațională a Zâmbetului	50
• Săptămâna 4	52
Luni	54
Marți	56
Miercuri	58
Joi	60
Vineri	62
• Săptămâna 5	64
Luni	66
Marți	68
Miercuri	70
Joi	72
Vineri	74
• Săptămâna 6	76
Luni	78
Marți	80
Miercuri	82
Joi	84
Vineri	86
• Săptămâna 7	88
Luni	90
Marți	92
Miercuri	94
Joi	96
Vineri	98
<i>Activitate facultativă:</i>	
Ziua Veștilor Bune	100
• Săptămâna 8	102
Luni	104
Marți	106
Miercuri	108
Joi	110
Vineri	112
• Săptămâna 9	114
Luni	116
Marți	118
Miercuri	120
Joi	122
Vineri	124
Cum să confecționați marioneta Ola	126

Stimați profesori,

Sunteți în posesia unui curs modern și inovator pentru preșcolari: *Ola în grupa mică*. În următoarele luni, acesta vă va sprijini nu numai în pregătirea micuților de trei – patru ani pentru a se adapta cu succes la o nouă etapă – viața de școlar –, ci și în dezvoltarea lor armonioasă. Este un ghid care contribuie la dobândirea competențelor sociale de către copii și care subliniază importanța comunicării – atât între copii, cât și în relațiile dintre aceștia și adulți. Materialul vă oferă un ajutor real datorită resurselor didactice complexe pe care le reunește:

1. explicații detaliate despre utilizarea cursului;
2. propuneri de planificări calendaristice – anuală și săptămânală;
3. idei noi de jocuri și activități, care oferă numeroase ocazii de formare a abilităților de comunicare eficientă;
4. sugestii psihologice, având în vedere situațiile dificile care apar adesea atunci când interacționăm cu copiii sau cu părinții lor.

Un copil de trei – patru ani din zilele noastre ar trebui tratat ca o ființă socială, ce relaționează cu ceilalți și dobândește trăsături care îi vor determina relațiile ulterioare cu cei din jurul său. De aceea, în cursul *Ola în grupa mică* **promovăm un limbaj bazat pe deschidere și înțelegere, care presupune respect față de ceilalți și o exprimare mai clară a nevoilor proprii**, limbaj ce reprezintă un sprijin pentru copii și le permite să-și atingă scopurile. Acesta este „limbajul girafei“, în concepția comunicării nonviolente, promovate de Ola (mai multe informații pe această temă veți găsi la pagina 8, la secțiunea **Câteva cuvinte din partea psihologului**).

Cursul este rezultatul unei munci de echipă: pe de o parte, un colectiv internațional de autori – metodiști, psihologi, consilieri școlari, profesori pentru învățământ preșcolar – și, pe de altă parte, pentru versiunea românească, autori români, care au asigurat conformitatea cu programa în vigoare. Datorită lor, cursul *Ola în grupa mică* oferă o cantitate optimă de materiale variate și sugestii de jocuri și activități care pot fi realizate cu copiii în fiecare săptămână din anul școlar. Profesorii care se află la începutul carierei didactice vor aprecia planificarea detaliată a săptămânii de lucru cu preșcolarii și ideile de jocuri, iar pedagogii cu experiență pot profita din plin de propunerile noastre pentru a-și perfecționa activitatea didactică.

Pregătind cursul în conformitate cu cerințele curriculumului național pentru copiii de trei – patru ani, am ținut cont de faptul că educația preșcolară cuprinde o sferă mult mai largă de conținuturi decât numărarea sau trasarea de semne grafice – cu toate că aceste competențe sunt extrem de importante și formarea lor a fost atent urmărită de noi. Un copil ar trebui tratat ca o ființă socială, ce relaționează cu ceilalți și dobândește trăsături care îi vor determina relațiile ulterioare cu cei din jur. De aceea, în acest curs promovăm un limbaj deschis, asimilat conștient, care promovează respectul față de ceilalți și permite o exprimare mai clară a nevoilor proprii, reprezentând un sprijin pentru copii în tot ceea ce întreprind.

Din dorința de a încuraja copiii să facă aprecieri asupra activității lor de la grădiniță, propunem în fișele de lucru un element distractiv, și anume exprimarea prin desen a emoției corespunzătoare, care are, de fapt, rol de autoevaluare. În acest fel, permitem copiilor să-și exprime emoțiile legate de activitatea zilnică desfășurată împreună cu Ola. În același timp, la finalul fiecărei fișe de lucru, oferim părinților informații foarte importante despre ceea ce învață copiii lor în fiecare zi, ca un scurt rezumat al progreselor înregistrate de copii.

Suntem convinși că, în câteva luni, experiența și entuziasmul dumneavoastră, alături de ajutorul complex oferit de acest material le vor asigura preșcolărilor de trei – patru ani șansa unei formări depline.

Autorii

Cum puteți utiliza cursul *OLA în grupa mică*

Cursul de educație preșcolară *Ola în grupa mică* este un suport didactic modern, inovator, care poate fi folosit atât în cadrul activităților pe domenii experiențiale, cât și în cadrul activităților didactice liber-alese sau al celor de dezvoltare personală. Cursul respectă curriculumul în vigoare.

Pachetul este format din 4 volume de resurse didactice pentru profesori și 4 volume de fișe de lucru pentru copii. Fiecare volum de resurse pentru profesori corespunde conținutului unui volum de fișe de lucru pentru preșcolari.

Fișele de lucru pentru copii

- ▶ **Fiecare volum** pentru copii este împărțit în unități tematice derivate din cele șase mari teme propuse de curriculum (a se vedea planificarea anuală, de la pagina 13):
 - *Cine sunt/suntem?*
 - *Când, cum și de ce se întâmplă?*
 - *Cum este, a fost și va fi aici pe Pământ?*
 - *Cine și cum planifică/organizează o activitate?*
 - *Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?*
 - *Ce și cum vreau să fiu?*

- ▶ **O fișă de lucru** vizează în principal competențe dintr-o singură categorie de activități (activitate matematică, activitate practică etc.), însă poate conține și sarcini de lucru integrate, legate de subiectul săptămânii.

La finalul fiecărei fișe sunt propuse teme de discuție care permit stabilirea unor concluzii referitoare la subiectul zilei, dar și optimizarea înțelegerii de către copii a lumii în care trăiesc și a propriei persoane.

- ▶ Fișele sunt reunite într-un **caiet legat cu spirală**, ceea ce permite o deschidere și o folosire mai ușoară de către copiii mici. De asemenea, fiecare fișă poate fi detașată și distribuită copiilor, apoi stocată într-un dosar sau pusă la dispoziția părinților sau a tutorilor.
- ▶ Pentru a facilita orientarea profesorului pe parcursul lunii, **fișele de lucru sunt marcate prin culori**:
 - prima săptămână din lună – fișe verzi
 - a II-a săptămână din lună – fișe galbene
 - a III-a săptămână din lună – fișe albastre
 - a IV-a săptămână din lună – fișe portocalii
- ▶ În partea de sus a fiecărei fișe există un spațiu liber în care copilul sau profesorul poate **scrie data** la care a fost realizată fișa (acest lucru reprezintă o informație utilă și pentru părinți).
- ▶ **Numărul de sarcini** de pe o fișă nu este mai mare de 3, de obicei fiind 2.
- ▶ **Nivelul de dificultate al sarcinilor** este adaptat copiilor din grupa mică și capacităților cognitive ale acestora, respectând curriculumul pentru învățământ preșcolar. Având în vedere principiul accesibilității și individualizării învățării, sarcinile de lucru sunt caracterizate prin grade diferite de dificultate, astfel încât fiecare copil să lucreze la propriul nivel.

- **Pictogramele intuitive** utilizate pentru activitățile individuale facilitează descifrarea lor de către copii și stimulează munca independentă. Pictogramele se referă la abilități precum colorarea, observarea, desenarea, aplicarea autocolantelor, lipirea, ascultarea etc.

lipește/colaj

trasează

desenează

încercuiește

spune

colorează

observă

aplică

autocolantul

ascultă

bifează

- **Fiecare fișă conține rubrica *Să discutăm***, în care este propusă o discuție referitoare la subiectul lecției, care poate constitui un punct de plecare inspirat pentru conversațiile cu copilul.
- **Rubrica *Știu deja*** reprezintă un scurt bilanț al abilităților dobândite de copil în urma desfășurării activității și a completării fișei de lucru.
- **Secvența de autoevaluare *Am reușit*** motivează copilul pentru activitățile viitoare și îi oferă ocazia de a se aprecia într-un mod obiectiv.

Resursele didactice pentru profesori

- Resursele didactice oferite reprezintă **un compendiu de cunoștințe, idei și soluții pregătite pentru a fi introduse în cursurile preșcolare**. Acestea cuprind, printre altele, propuneri de planificări, sugestii de activități didactice pentru **fiecare zi petrecută în grădiniță** sau **soluții** verificate de metodiștii noștri. Am inclus, de asemenea, numeroase **sugestii ale psihologului** referitoare la rezolvarea problemelor specifice vârstei copiilor și la îmbunătățirea relațiilor cu părinții. Acestea pot fi parcurse în ordinea în care sunt plasate, dar legătura cu fișele nu este atât de strictă. Citirea lor se poate face la momentul considerat oportun de dumneavoastră.
- Pachetul cuprinde, de asemenea, **10 scenarii didactice** pentru ocazii speciale, care vor da un plus de varietate activităților preșcolare. Ne-am străduit să alegem acele „sărbători” care, prin originalitatea lor, îi încurajează pe copii să se joace, să învețe, să trăiască emoții de neuitat, cum ar fi Ziua Veștilor Bune, pentru dezvoltarea gândirii pozitive, sau Ziua Ciocolatei, pentru formarea unui comportament adecvat față de consumul de dulciuri. Am pregătit, în plus, și **4 scenarii de teatru preșcolar** împărțite pe roluri și gata pentru a fi prezentate publicului.

Atelierele *Ola* în grădinițe

- Atelierele pe care le propunem în completarea cursului **Ola în grupa mică** sunt destinate înțelegerii și aplicării conceptului de comunicare nonviolentă în activitatea cu preșcolarii de 3 – 4 ani.
- În urma participării la ateliere, copiii vor fi capabili:
 - să înțeleagă mai bine emoțiile;
 - să empatizeze și să comunice la nivel de grup;
 - să identifice propriile nevoi;
 - să rezolve eficient conflictele la nivel de grup.
- Activitatea se desfășoară pe durata a 40 de minute, conform unui scenariu realizat cu sprijinul Asociației pentru Comunicare Nonviolentă (ACNV).

Cursul *OLA* în grupa mică în cifre:

- ▶ **4 volume de fișe de lucru pentru copii**, dintre care volumele 1 și 2 se pot folosi în semestrul I, iar volumele 3 și 4 se pot folosi în semestrul al II-lea;
- ▶ **100 de fișe de lucru pentru activități**, care pot fi detașate și oferite părinților la finalul zilei;
- ▶ **4 volume de resurse didactice pentru profesori**, aferente celor 4 volume de fișe pentru copii;
- ▶ **35 de planificări săptămânale**;
- ▶ **peste 300 de idei de jocuri și sugestii de activități didactice** pentru toate momentele petrecute în grădiniță;
- ▶ **175 de texte** care conțin sugestii ale psihologului;
- ▶ **10 scenarii de activități pentru sărbători speciale**, pentru a surprinde preșcolarii în fiecare lună cu ceva nou;
- ▶ **4 scenarii de teatru preșcolar**, pentru a le oferi copiilor posibilitatea de a evolua pe scenă, în momente festive.

Câteva cuvinte din partea psihologului

Comunicarea nonviolentă (în lb. engl., *Nonviolent Communication*) reprezintă un concept descris de psihologul american Marshall B. Rosenberg, ce definește o modalitate de comunicare eficientă care a devenit foarte cunoscută, în decursul ultimilor ani, datorită valorii sale practice. Comunicarea nonviolentă este folosită în *coaching*, terapie de cuplu, mediere și în multe alte domenii.

Rosenberg a început să aplice acest model de comunicare în lucrul cu adulții, însă s-a dovedit că funcționează perfect și în cazul copiilor, atât pe plan instituțional, cât și în situațiile de zi cu zi din familii.

Există încă opinia că aceste principii de comunicare sunt imposibil de aplicat în activitățile cu copii mici din cauza vocabularului lor restrâns. Nimic mai lipsit de adevăr. Ca psiholog, mă confrunt adesea cu probleme ale copiilor de vârstă preșcolară. Una dintre acestea este problema comunicării pe linia părinte – copil, părinte – grădiniță sau copil – educator. Nu pot da asigurări că toate problemele sunt rezolvabile doar îmbunătățind calitatea comunicării, dar, comunicând fără violență, cu siguranță puteți rezolva multe dintre acestea. Învățarea timpurie a acestei forme de comunicare o face să devină naturală, firească, un mod cotidian de interacțiune. Iar această învățare nu se poate realiza decât prin punere în practică. Astfel, folosirea principiilor comunicării nonviolente în grupele de preșcolari poate spori calitatea comunicării și a interacțiunii cu copiii.

Comunicarea nonviolentă se distanțează de metodele tradiționale de educație, adesea bazate pe concepte comportamentale (pedepse și recompense/apreciere negativă, apreciere pozitivă), militând mai degrabă pentru apariția motivației interne a copilului (mult mai durabilă). Este necesar ca adultul să cunoască, să înțeleagă, să accepte și să învețe o altă formă de interacțiune cu un copil – una bazată pe cooperare. De asemenea, trebuie să cunoască principiile comunicării nonviolente și să le aplice în practică.

Potrivit teoriei comunicării nonviolente, neînțelegerile sunt cele care împiedică un dialog armonios; lipsa de receptare a sentimentelor și nevoilor celorlalți sau o interpretare greșită a acestora conduce la încălcarea principiilor comunicării și la apariția conflictului.

Folosind comunicarea nonviolentă, introducem copilul într-o zonă de funcționare optimă. Relația copilului cu adultul capătă o dimensiune subiectivă, copilul devenind un partener important al dialogului, ceea ce influențează calitatea și eficiența comunicării. Comunicarea nonviolentă se potrivește perfect teoriilor psihologiei moderne, de exemplu teoriei atașamentului, care subliniază nevoia ființei umane de a forma și dezvolta legături emoționale puternice cu cei din jur (legătura timpurie mamă – copil).

În dialogul cu copilul, adultul trebuie adesea să-și conștientizeze întâi propriile sentimente și nevoi, apoi să se preocupe ca, în același mod, să le înțeleagă și pe ale copilului. Copilul este un partener de dialog foarte sensibil, dar și foarte deschis. Chiar dacă vocabularul și perceperea semnificației cuvintelor sunt mai puțin dezvoltate decât în cazul unui adult, copilul recunoaște perfect intențiile interlocutorului și interpretează semnalele ce decurg din comunicarea nonverbală. Printre argumentele care ar trebui să influențeze concepția educatorilor, se numără rezultatele cercetărilor din Suedia, care arată că cearta (ridicarea tonului de către adulți) este resimțită de copii ca o „lovitură prin cuvinte“. Din păcate, soluția la care apelează copiii atunci când simt că empatia lipsește este minciuna, o expresie a nevoii nesatisfăcute de respect.

În practica preșcolară există avantajul unui mediu prietenos pentru copii, ceea ce permite un grad relativ mare de independență atunci când preșcolarul încearcă să-și rezolve problemele, să coopereze, să accepte un refuz sau să spună „nu“, adică să-și stabilească propriile granițe. În cazul unor conflicte, copiii devin parte activă, căutând soluția cea mai ușor de acceptat; adultul, atât cât este necesar, acționează ca mediator. În fața acestei abordări, copiii dobândesc certitudinea asupra propriei competențe (și aceasta este o componentă a sensului valorii) sau sentimentul rezolvării unei sarcini („pot să fac asta“).

Întrebarea apare în mod firesc – oare merită, în urma multor ani de experiență, de metode verificate și dovedite, să implementezi o nouă formulă bazată pe comunicarea nonviolentă? În opinia mea, merită, cu atât mai mult cu cât an de an observ o implicare tot mai mare din partea părinților în educația copiilor lor. Mulți dintre ei tratează comunicarea nonviolentă ca o valoare în sine, o metodă recomandată care le inspiră încredere aplicând principiile comunicării nonviolente chiar în propriile familii – și asta cu mare succes.

Ce putem obține aplicând principiile comunicării nonviolente în practica preșcolară:

- ▶ conștientizarea propriilor emoții de către copil;
- ▶ identificarea propriilor nevoi;
- ▶ satisfacerea nevoilor copilului de către adulți;
- ▶ învățarea conștientizării stărilor interioare ale unei alte persoane, a gândurilor, percepțiilor și motivelor ei (empatia);
- ▶ comunicarea mai eficientă la nivel de grup și individual;
- ▶ consolidarea încrederii între adult și copil;
- ▶ rezolvarea mai eficientă a conflictelor;
- ▶ reducerea incidenței violenței verbale și nonverbale în cadrul grupului;
- ▶ sporirea stimei de sine în rândul copiilor.

Comunicarea nonviolentă acordă o mare importanță limbajului ca modalitate de transmitere a gândurilor. Marshall B. Rosenberg distinge două moduri simbolice de comunicare:

a) Limbajul șacalului

Este un mod de comunicare agresiv față de interlocutor (receptorul mesajului). Scopul principal nu este înțelegerea, ci doar victoria, atingerea scopului de către emițătorul mesajului, forțând adesea receptorul să se predea. Dialogul este perceput ca o confruntare, în timp ce sentimentele și emoțiile celeilalte părți sunt ignorate. Limbajul șacalului se regăsește în: generalizări, judecăți moralizatoare, comparații cu alte persoane, evaluări directe. Când un educator sau un părinte utilizează acest tip de vorbire, el folosește limbajul ca instrument pentru atingerea unui scop, aplicând de multe ori pedeapsa (de exemplu, „dacă nu faci asta, ia-ți gândul de la joacă”) sau recompensa (de exemplu, „dacă mănânci frumos felul întâi, vei primi desert”). Adesea, limbajul șacalului folosește formulele: „este obligatoriu”, „trebuie”, „ar fi trebuit”, „este datoria ta”. În cazul unui astfel de mod de comunicare, se observă adesea că interlocutorul se simte lezat.

b) Limbajul girafei

Simbolul celui de-al doilea mod de comunicare este girafa. De ce acest animal? Girafa se remarcă datorită gâtului său foarte lung, ceea ce îi permite să vadă lucrurile mai clar decât alte ființe, cuprinzând cu privirea întreg peisajul, nu doar un singur detaliu. Ea este cunoscută, de asemenea, datorită inimii sale foarte mari, fiind percepută ca un animal sensibil și empatic. Scopul principal al dialogului în acest spirit este acordul și cooperarea. Emițătorul își asumă integritatea comunicării și intențiile pozitive. Indiferent de vârsta interlocutorului, îl respectă și îl tratează ca pe un partener de dialog – nu se prezintă niciodată de pe poziție dominantă. Este o modalitate de comunicare prin care se recunosc sentimentele și nevoile celorlalți, precum și propriile nevoi (satisfăcute și nesatisfăcute). Este caracterizat prin onestitate și prin claritatea mesajului. Un factor important îl reprezintă tratarea refuzului, a negației, ca răspuns lipsit de intenții negative. În acest limbaj se recunosc nevoile nesatisfăcute ale celorlalți, exprimate sub formă de frustrare, furie și durere. Tocmai datorită concentrării pe nevoile ambelor părți, este posibil un acord. Girafa Ola – eroina principală din acest material – este simbolul comunicării cu copilul în spiritul empatiei.

Comunicarea nonviolentă ne învață să recunoaștem modul de comunicare (limbajul girafei/limbajul șacalului), să interpretăm semnificația acestuia și să oferim răspuns interlocutorului. Simbolic, există două tipuri de mesaje referitoare la comunicarea nonviolentă: urechile orientate spre interior (la șacal, cuvintele devin oglindă pentru defecte, iar la girafă, reprezintă sentimente cauzate de nevoi nesatisfăcute) și urechile îndreptate spre exterior (șacalul aude incompetența celorlalți, iar girafa nevoile lor nesatisfăcute). Datorită comunicării conștiente, dialogul capătă o nouă dimensiune. Merită să fim conștienți de faptul că preșcolarii cu care vorbim în acest fel preiau cu timpul acest mod de comunicare și îl consideră natural, iar competențele lor vor fi, prin urmare, mult mai dezvoltate.

Acest lucru nu înseamnă că, prin introducerea principiilor comunicării nonviolente într-o instituție preșcolară, putem evita toate conflictele, certurile și disputele dintre copii. Ceea ce contează este efectul final – comunicarea bazată pe cooperare.

Marshall B. Rosenberg a observat că limbajul șacalului este mult mai natural la oameni. Este modul de vorbire pe care-l asimilăm în copilărie. Comunicarea nonviolentă tratează limbajul ca pe un instrument natural pentru rezolvarea problemelor. Figurativ, Rosenberg folosește pentru comunicarea deschisă expresia „cuvintele precum ferestrele“, în timp ce pentru comunicarea închisă folosește expresia „cuvintele precum peretele“, expresii ce sugerează, de fapt, și efectele fiecărui tip de dialog în realitate.

Comunicarea nonviolentă are la bază patru principii fundamentale:

1. Observarea, nu evaluarea

Se bazează pe o percepție imparțială a ceea ce se întâmplă, fără evaluări prestabilite. Este dificil și necesită exersare, deoarece oamenii au o tendință naturală de a interpreta fapte și situații prin prisma propriilor convingeri și experiențe. În cazul unui conflict, atitudinea observării de la distanță este neprețuită, deși dificilă. Trebuie să acceptăm diversitatea viziunii și a percepției („tu vezi acest lucru așa, iar eu așa“), încercând să găsim cel puțin câteva elemente comune.

2. Exprimarea trăirii emoționale, nu a gândurilor

Abilitatea de a ajunge la propriile sentimente este extrem de importantă în cadrul comunicării nonviolente. Expresiile și întrebările, înțelese în limbajul cotidian ca fiind o descriere a stărilor emoționale („simt că ...“, „am impresia că ...“, „mi se pare că ...“, „mă simt ca ...“), nu definesc sentimente reale, ci doar presupuse, care perturbă sensul comunicării. Întrebarea „ce simt?“ este punctul de plecare pentru determinarea adevăratelor sentimente. Afirmația „simt tristețe, furie“ se referă la sentimente reale. Expresia „mă simt neapreciat, neglijat“ este o interpretare care transferă vina către altcineva și-l responsabilizează pentru suferința ta.

3. Conectarea cu nevoile umane

Observarea și determinarea propriilor sentimente conduc la formularea unei nevoi care necesită satisfacere. Nevoia este profundă și adevărată, spre deosebire de capriciu, care este o dorință temporară. Fiecare persoană are nevoi, acestea fiind legate de sentimentul de siguranță, de nevoia de progres. Triada *observație – trăire emoțională (sentiment) – nevoie* este inclusă în fraza: „Când văd ... , atunci simt ... , pentru că am nevoie de ...“. O asemenea modalitate de a vorbi facilitează comunicarea și înțelegerea reciprocă între partenerii de dialog.

4. Solicitarea

Solicitarea constituie ultimul principiu în comunicarea nonviolentă. Figurativ, poate fi descrisă cu ajutorul cuvintelor: „ce vrem, unde, când și cum“. În limbajul cotidian, solicitarea este adesea asociată cu negația: „Te rog să nu faci gălăgie.“ În comunicarea nonviolentă, are o dimensiune pozitivă și constructivă: „Te rog, liniștește-te.“, fiind caracterizată prin simplitate și o formulare concretă, clară a ceea ce dorim.

E bine de știut că vorbirea în spiritul comunicării nonviolente depășește modul de exprimare cu care suntem obișnuiți din punct de vedere cultural. Aceasta necesită învățarea folosirii celor patru principii menționate (observare, trăire emoțională, conectare, solicitare). Scopul acestui mod de comunicare este cooperarea dintre partenerii de dialog. În cazul activităților cu copiii, este necesar să ne întrebăm în mod repetat care sunt trăirile lor emoționale, deoarece acestea reprezintă un mijloc de a-i înțelege. Un adult poate ajuta un copil, poate „să-i citească” nevoile, dar trebuie să-i respecte întotdeauna poziția (dacă spune: „nu sunt trist”, copilul trebuie luat în considerare). Comunicarea de acest tip necesită ca educatorul să se înțeleagă mai întâi pe el însuși, să-și conștientizeze sentimentele și nevoile, astfel încât, ulterior, să-l poată învăța acest lucru și pe copil.

Împreună cu sugestiile pentru activități zilnice veți găsi comentariile mele (în rubrica „Psihologul sugerează”), care sunt concepute pentru a arăta utilitatea comunicării nonviolente în practica preșcolară. Alături de informațiile teoretice, care permit înțelegerea ideii de bază a lui Marshall B. Rosenberg, există și studii de caz, scenarii, mesaje transmise celor mici, împreună cu evaluarea sensului lor, datorită cărora cred că teoria va câștiga o dimensiune practică evidentă pentru dumneavoastră. Conținutul recomandărilor a inclus, de asemenea, aspecte importante legate de comportamentul copiilor de 3 - 4 ani.

Dacă doriți să aflați mai multe despre această teorie, există cursuri realizate de formatori ai acestei metode și în principalele orașe din România (de exemplu, de Asociația pentru Comunicare Nonviolentă - ACNV). Având în vedere faptul că principiile comunicării nonviolente câștigă din ce în ce mai multă popularitate, merită să cunoaștem fundamentele metodei lui Marshall B. Rosenberg și instrumentele pe care le propune și să le considerăm cunoștințe de bază necesare profesiei de educator.

Magdalena Lange-Rachwat

psiholog

Pachetul *Ola* în grupa mică include:

1. un set de materiale pentru copii

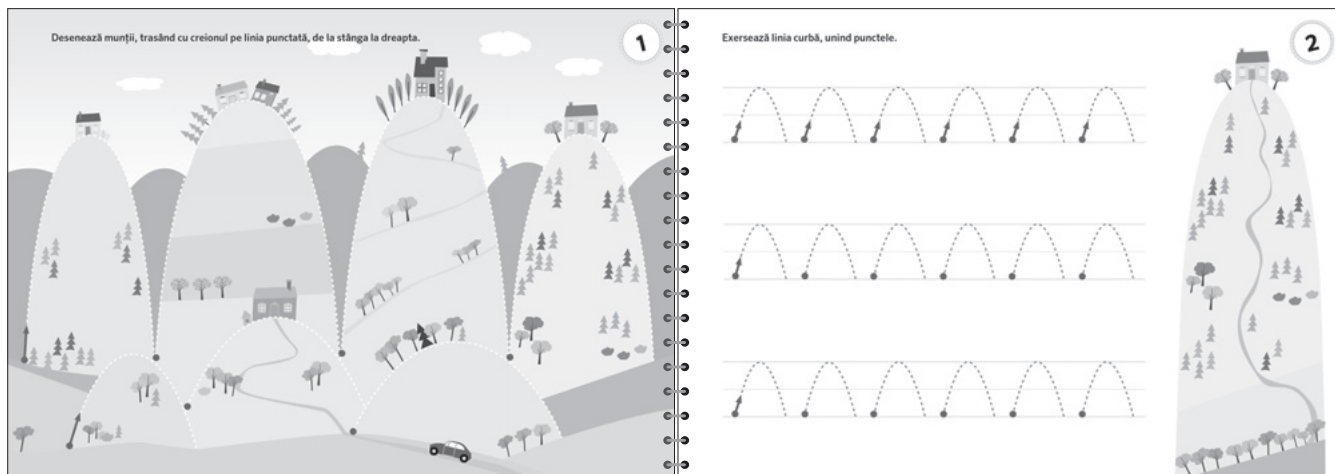
- ▶ patru volume de fișe de lucru pentru copii, dintre care volumele 1 și 2 se pot folosi în semestrul I, iar volumele 3 și 4 se pot folosi în semestrul al II-lea
- ▶ un caiet de exerciții grafice suplimentare

2. un set de materiale pentru cadrele didactice

- ▶ patru volume de resurse didactice pentru profesori (aferele celor patru volume cu fișe pentru copii) care conțin planificări, diverse sugestii de jocuri și activități pentru preșcolari, precum și sugestii ale psihologului cu privire la modul de rezolvare a problemelor
- ▶ planșe color reprezentând culorile și numerele 1 – 3
- ▶ 10 modele de diplome de participare la zilele speciale
- ▶ marioneta Ola

Caiet de exerciții grafice suplimentare – 4 ani

- ▶ Exerciții-joc pentru dezvoltarea motricității fine

PLANIFICARE TEMATICĂ ANUALĂ

GRUPA MICĂ

Săptămâna	Tema anuală	Tema proiectului	Subtema	
► SEMESTRUL I ◀				
Volumul 1	S1	Evaluare inițială	► Bine te-am găsit, grădiniță!	
	S2		► Amintiri din vacanță	
	S3	Cine sunt, suntem?	Săptămână independentă	► Eu, tu la grădiniță
	S4	Când, cum și de ce se întâmplă?	Zvon de toamnă	► Mirosul toamnei
	S5			► De vorbă cu Fructișor
	S6			► Prietenul Legumixt
	S7			► Fâș, poc, pic
	S8	Cum exprimăm ceea ce simțim?	Săptămână independentă	► Zâmbet, râs și veselie
	S9	Cine sunt, suntem?		► Curățel și Murdărel
S10	Când, cum și de ce se întâmplă?	► Pic și Fulg, prieteni buni		
Volumul 2	S11	Cine sunt, suntem?	► Românaș și româncuță	
	S12	Când, cum și de ce se întâmplă?	► Brrrr, iarna a sosit!	
	S13		► Spiridușii Moșului	
	S14		► Vine, vine Moș Crăciun!	
	S15	Cum exprimăm ceea ce simțim?	În lumea poveștilor	► De vorbă cu Povestici
	S16			► Teatrul Căpșunica
	S17			► Orchestra animalelor
	► SEMESTRUL AL II-LEA ◀			
Volumul 3	S18	Cine și cum planifică/organizează o activitate?	► Micul vânzător	
	S19		► Veterinarul	
	S20	Când, cum și de ce se întâmplă?	Săptămână independentă	► Hai la drum!
	S21		Primăvara a sosit	► Bine ai venit!
	S22			► Primăvara în pădure
	S23	► La baltă		
	S24	Cine și cum planifică/organizează o activitate?	Săptămână independentă	► Micul ecologist
S25	Cum este, a fost și va fi aici pe Pământ?	Prietenii necuvântători	► Viața în pădure	
S26			► La ZOO!	
Volumul 4	S27	Cine sunt, suntem?	► Zbor călător	
	S28		► Familia mea, familia ta	
	S29	Cine și cum planifică/organizează o activitate?	Săptămână independentă	► Vine leporașul!
	S30	Cine sunt, suntem?	► La mulți ani, Europa!	
	S31	Cum exprimăm ceea ce simțim?	În lumea culorilor și a sunetelor	► Micul dirijor
	S32			► Micul pictor
	S33	Cine sunt, suntem?	Săptămână independentă	► Rotunjilă și Pătrățilă
	S34	Evaluare finală	Evaluare finală	► Ne-am jucat, am învățat
	S35			► Vine vacanța!

SUGESTII DE ACTIVITĂȚI DESFĂȘURATE CU PREȘCOLARII

Săptămâna 1

Tema proiectului:

Evaluare inițială

Tema săptămânală:

Bine te-am găsit, grădiniță!

Resurse:

Ola în grupa mică. Fișe de lucru pentru preșcolari. Semestrul 1. Volumul 1; planșe colorate, jocuri de masă, cuburi de construcții, acuarele, pensule, foi de desen, creioane, album cu fotografii din vacanță, hârtie glasată, lipici.

Ziua	Interval orar	Activități de învățare ¹
Luni	8 – 9	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Primirea copiilor (deprinderi specifice) ▶ Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect² ▶ Micul dejun (deprinderi specifice) ▶ Momentul poveștilor ▶ Întâlnirea de dimineață (salutul, prezența, calendarul naturii): <i>Bună dimineața, mă numesc ...</i>
	9 – 11	<ul style="list-style-type: none"> ▶ JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE <ul style="list-style-type: none"> ▶ Nisip și apă: <i>Salutul pe nisip</i> (amprentare mâini) ▶ Construcții: <i>Grădinița mea</i> ▶ Artă: <i>Mănuțe prietenoase</i> (amprentare)
	11 – 12	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE DOMENII EXPERIENȚIALE <ul style="list-style-type: none"> ▶ DȘ/Cunoașterea mediului: Joc didactic: <i>Să mă prezint girafei Ola</i> (Fișa 1) <ul style="list-style-type: none"> • Sugerție de activitate integrată: <i>Facem cunoaștință</i> (DȘ + Artă) ▶ Joc distractiv: <i>Ce se ascunde în sac?</i> ▶ Joc de mișcare: <i>Pășește peste</i>
	12 – 13	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Masa de prânz (deprinderi specifice)
Marți	8 – 9	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Primirea copiilor (deprinderi specifice) ▶ Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect ▶ Micul dejun (deprinderi specifice) ▶ Momentul poveștilor ▶ Întâlnirea de dimineață (salutul, prezența, calendarul naturii): <i>Îmi place să port...</i>
	9 – 11	<ul style="list-style-type: none"> ▶ JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE <ul style="list-style-type: none"> ▶ Știință: <i>Îmbrăcămintea mea și a ta</i> (Fișa 2) ▶ Construcții: <i>Șifoniere pentru haine</i> ▶ Artă: <i>Hăinuțe colorate</i> (colorare)
	11 – 12	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE DOMENII EXPERIENȚIALE <ul style="list-style-type: none"> ▶ DLC: Joc didactic: <i>Săculețul fermecat</i> (rostirea corectă a cuvintelor) <ul style="list-style-type: none"> • Sugerție de activitate integrată: <i>Micii designeri</i> (DȘ + Artă) ▶ Joc de mișcare: <i>1, 2, 3 faceți toți la fel ca noi</i> (joc imitativ) ▶ Joc distractiv: <i>Cu ce asociem vacanța?</i>
	12 – 13	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Masa de prânz (deprinderi specifice)

¹ Organizarea activităților de învățare pe parcursul unei săptămâni este orientativă. La propunerile prezentate se vor adăuga rutine și tranziții care vizează pregătirea copiilor pentru tipurile de activități menționate în *Curriculum*, în funcție de *Programul zilnic* din cadrul *Regulamentului de ordine interioară*. Activitățile recuperatorii și ameliorative pot fi planificate în funcție de disponibilitatea copiilor.

² Conform ultimelor sugestii metodologice privind aplicarea curriculumului pentru învățământ preșcolar.

Miercuri	8 – 9	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Primirea copiilor (deprinderi specifice) ▶ Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect ▶ Micul dejun (deprinderi specifice) ▶ Momentul poveștilor ▶ Întâlnirea de dimineață (salutul, prezența, calendarul naturii): <i>În vacanță am fost la ...</i>
	9 – 11	<ul style="list-style-type: none"> ▶ JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE <ul style="list-style-type: none"> ▶ Bibliotecă: <i>La bunici</i> (Fișa 2, verso) ▶ Construcții: <i>Țarcuri pentru animale</i> ▶ Artă: <i>Blana oițelor</i> (lipire)
	11 – 12	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE DOMENII EXPERIENȚIALE <ul style="list-style-type: none"> ▶ DȘ/Activitatea matematică: Joc didactic: <i>Unde s-a ascuns iepurașul?</i> (poziții spațiale) ▶ DPM: Forme de mers: Joc: <i>Mergi pe cărare, cum îți spun</i> <ul style="list-style-type: none"> • Sugerție de activitate integrată: <i>Aventuri la bunici</i> (DȘ+ DPM) ▶ Joc distractiv: <i>Jocuri la groapa cu nisip</i> ▶ Audiție: <i>Orășelul copiilor</i>
	12 – 13	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Masa de prânz (deprinderi specifice)
Joi	8 – 9	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Primirea copiilor (deprinderi specifice) ▶ Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect ▶ Micul dejun (deprinderi specifice) ▶ Momentul poveștilor ▶ Întâlnirea de dimineață (salutul, prezența, calendarul naturii): <i>La mare am văzut ...</i>
	9 – 11	<ul style="list-style-type: none"> ▶ JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE <ul style="list-style-type: none"> ▶ Bibliotecă: Citire de imagini: <i>Pe plajă și în apă</i> ▶ Știință: Joc de masă: <i>Culori și forme?</i> ▶ Joc de rol: <i>La plajă</i>
	11 – 12	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE DOMENII EXPERIENȚIALE <ul style="list-style-type: none"> ▶ DEC: Activitate artistico-plastică: <i>Apa mării</i> (dactilopictură) ▶ Joc distractiv: <i>Pupici, peștișori și balonașe</i> ▶ Joc de mișcare: <i>Mingile nebune</i>
	12 – 13	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Masa de prânz (deprinderi specifice)
Vineri	8 – 9	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Primirea copiilor (deprinderi specifice) ▶ Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect ▶ Micul dejun (deprinderi specifice) ▶ Momentul poveștilor ▶ Întâlnirea de dimineață (salutul, prezența, calendarul naturii): <i>Bună dimineața, Ola, mă numesc ...</i>
	9 – 11	<ul style="list-style-type: none"> ▶ JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE <ul style="list-style-type: none"> ▶ Nisip și apă: <i>Urme pe nisip</i> ▶ Joc de rol: <i>De vorbă cu Ola</i> ▶ Artă: <i>Colorează petele girafei Ola</i>
	11 – 12	<ul style="list-style-type: none"> ▶ ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE DOMENII EXPERIENȚIALE <ul style="list-style-type: none"> ▶ DOS/Educație pentru societate: Joc didactic: <i>Așa da, așa nu</i> ▶ DEC/Educație muzicală: Joc muzical: <i>Orășelul piticilor</i>; Audiție: <i>Rățuștele mele</i> ▶ Joc distractiv: <i>Comori în nisipar</i> ▶ Joc de mișcare: Întrecere sportivă: <i>Primul la steguleț</i>
	12 – 13	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Masa de prânz (deprinderi specifice)

Abrevieri

- ▶ DEC – Domeniul Estetic și creativ
- ▶ DOS – Domeniul Om și societate
- ▶ DLC – Domeniul Limbă și comunicare
- ▶ DȘ – Domeniul Științe
- ▶ DPM – Domeniul Psiho-motric

Tema proiectului: **Evaluare inițială**
Subtema: **Bine te-am găsit, grădiniță!**

Activități de învățare

**RUTINE, TRANZIȚII/
ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE
PERSONALĂ**

- ▶ **Primirea copiilor** (deprinderi specifice)
- ▶ **Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect**
- ▶ **Micul dejun** (deprinderi specifice)
- ▶ **Momentul poveștilor**
- ▶ **Întâlnirea de dimineață** (salutul, prezența, calendarul naturii): *Bună dimineața, mă numesc ...*

**JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI
LIBER-ALESE**

- ▶ **Nisip și apă:** *Salutul pe nisip* (amprentare mâini)
- ▶ **Construcții:** *Grădinița mea*
- ▶ **Artă:** *Mânuțe prietenoase* (amprentare)
- ▶ **Joc distractiv:** *Ce se ascunde în sac?*
- ▶ **Joc de mișcare:** *Pășește peste*

**ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE
DOMENII EXPERIENȚIALE**

- ▶ **DȘ/Cunoașterea mediului:**
Joc didactic: *Să mă prezint girafei Ola* (Fișa 1)
- **Sugestie de activitate integrată:** *Facem cunoștiință* (DȘ + Artă)

Realizări așteptate din partea copilului

- ▶ Salută, rostindu-și numele.
- ▶ Amprentează mâna pe nisip/foaia de hârtie.
- ▶ Construiește grădinița, prin suprapunerea sau alăturarea pieselor de construcții.
- ▶ Recunoaște obiectele, denumindu-le.
- ▶ Numește fetița/băiatul, sesizând asemănări/deosebiri între aceștia.
- ▶ Execută corect deprinderea de a păși peste o linie.

Sugestii pentru desfășurarea activităților

Joc distractiv: *Ce se ascunde în sac?*

- ▶ Introduceți într-un sac din pânză câteva obiecte pe care copiii le cunosc, de exemplu o scoică, un nasture, un creion etc. Rugați câte un copil (legat la ochi) să-și vâre mâna în sac, să ia un obiect și să încerce să ghicească ce obiect a luat. Rugați-l să-l descrie folosind termeni precum „plăcut la atingere“, „pufos“, „tare“, „aspru“ etc. Repetați jocul de câteva ori.

Joc de mișcare: *Pășește peste*

- ▶ Copiii se deplasează prin curtea grădiniței, cântând un cântec cunoscut. La comanda *Pășește peste*, copiii vor păși peste o zonă delimitată de două benzi din hârtie sau de linii trasate pe sol cu creta colorată, la distanța de 30 - 40 cm una de cealaltă.

Organizarea sălii de clasă

Fiecare educator sau educatoare își dă seama cât de mult este influențat modul în care funcționează copiii de mediul în care aceștia trăiesc. De aceea, organizarea și echiparea sălii de clasă nu sunt o provocare tocmai ușoară. Multitudinea de factori care trebuie luați în considerare poate da bătăi de cap. Trebuie ținut cont de siguranța copiilor, de funcționalitate, de accesibilitate, de atractivitatea acestui mediu. Acestor factori li se adaugă așteptările și sugestiile a tot felul de persoane. Din când în când, toate acestea ne determină ca, mânați de cele mai bune intenții, să supraaglomerăm sălile de grădiniță, încărcându-le cu jucării, echipamente și mobilă. Aproape fiecare milimetru de perete, tavan, podea și fereastră e folosit la maximum. Încăperea se umple de culori. Ca persoane adulte, de cele mai multe ori, considerăm că un spațiu foarte colorat și vesel e și foarte atractiv pentru copii. Dar merită să ne punem întrebarea: oare chiar așa să fie?

Pentru copiii de trei - patru ani, orice obiect poate fi interesant; totul poate favoriza și încuraja interacțiunea. Un exces de culori și obiecte poate reprezenta, așadar, un exces de stimuli. Pe unii copii, acest lucru îi poate distra, pe alții îi poate surescita, în timp ce pe alții îi poate face apatici.

Așadar, care este modul inteligent de organizare a sălii de grădiniță pentru preșcolarii de trei - patru ani? Pentru a crea un astfel de spațiu, nu e necesar să facem revoluție. De asemenea, nu există o cale standard, pentru că fiecare spațiu este unic. Este important să ne amintim o regulă simplă: e esențial să păstrăm măsura și bunul gust. *Mai mult* în acest caz nu înseamnă deloc *mai bine*. Să ne aducem aminte că toate lucrurile care se găsesc în sală trebuie să servească dezvoltării generale a copilului și nu să creeze haos. Nu totul trebuie „servit pe tavă”. Jucăriile trebuie să fie accesibile, dar ascunse, puse deoparte; lucrările artistice ale copiilor pot fi expuse, dar nu în exces etc. Este important și să limităm numărul culorilor în sală. Aceste acțiuni nu vor minimiza atractivitatea spațiului pentru copii și pot face ca micuții să funcționeze mult mai bine.

EVALUARE INIȚIALĂ

Bine te-am găsit, grădiniță!

Salut!

Noi suntem girafa Ola, Ema, Maia, Matei și Filip, colegi de grădiniță. Ne place foarte mult să ne jucăm împreună. Hai și tu cu noi!

1

Data: _____

Tema proiectului:

Evaluare inițială

Tema săptămânală: **Bine te-am găsit, grădiniță!**

Activități de învățare

RUTINE, TRANZIȚII/ ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ

- ▶ Primirea copiilor (deprinderi specifice)
- ▶ Joc liber/Activitate individuală de explorare a unui subiect
- ▶ Micul dejun (deprinderi specifice)
- ▶ Momentul poveștilor
- ▶ Întâlnirea de dimineață (salutul, prezența, calendarul naturii): *Îmi place să port ...*

JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI LIBER-ALESE

- ▶ Știință: Îmbrăcămintea mea și a ta (Fișa 2)
- ▶ Construcții: Șifoniere pentru haine
- ▶ Artă: Hăinuțe colorate (colorare)
- ▶ Joc de mișcare: *1, 2, 3 faceți toți la fel ca noi* (joc imitativ)
- ▶ Joc distractiv: *Cu ce asociem vacanța?*

ACTIVITĂȚI TEMATICE/PE DOMENII EXPERIENȚIALE

- ▶ DLC: Joc didactic: *Săculețul fermecat* (rostirea corectă a cuvintelor)
- Sugestie de activitate integrată: *Micii designeri* (DȘ + Artă)

Realizări așteptate din partea copilului

- ▶ Denumeste obiectele de îmbrăcăminte preferate.
- ▶ Deosebește hainele purtate de fete de cele purtate de băieți.
- ▶ Construiește șifoniere, alăturând și suprapunând cuburile de lemn.
- ▶ Colorează obiecte de îmbrăcăminte, utilizând culori diferite.
- ▶ Denumeste obiectele extrase din săculeț.
- ▶ Respectă regulile jocurilor.

Sugestii pentru desfășurarea activităților

Joc distractiv: *Cu ce asociem vacanța*

leșiți în curtea grădiniței. Propuneți-le copiilor să deseneze cu un băț pe nisip lucrurile pe care le asociază cu vacanța (de exemplu: soarele, ochelarii, munții, valurile mării etc.).

Încrederea în sine și simțul propriei valori

Un copil de trei - patru ani încă nu își poate face o părere despre sine - el se va putea autoevalua de-abia mai târziu, într-o altă perioadă a vieții sale. Dar experiențele pe baza cărora își construiește părerea despre sine se acumulează încă din primele zile de viață. Ce trebuie să știm în acest sens?

Cu siguranță este important ca educatorul sau educatoarea să înțeleagă diferența dintre încrederea în sine și simțul propriei valori. Diferențele între sensurile acestor concepte, adesea utilizate în mod interschimbabil (ceea ce este o greșeală) sunt foarte clar explicate de pedagogul și psihoterapeutul danez Jesper Juul. El afirmă că simțul propriei valori înseamnă să știm cine suntem, dar cuprinde și toate experiențele legate de aceasta. Un simț bine dezvoltat al propriei valori înseamnă, așadar, să avem convingerea că suntem o persoană valoroasă exact așa cum suntem. Încrederea în sine însă cuprinde toate lucrurile la care știm că suntem buni - cunoștințe despre abilitățile și competențele noastre. Ce aplicare au toate acestea în practică?

În cazul unui eșec, o persoană cu un simț al propriei valori suficient de dezvoltat nu va resimți eșecul prea acut, fiind conștientă de faptul că o greșeală nu îi schimbă valoarea. În schimb, o persoană cu un simț slab al propriei valori va resimți eșecul într-un mod mult mai dureros, fiind convinsă că succesele sunt măsura valorii sale. Se pare că măsura (gradul) în care ne simțim capabili nu ne face să crească stima de sine.

Nu este nimic rău în a-i forma copilului simțul încrederii în sine, scoțând în evidență părțile lui bune. Dar să nu uităm că acest lucru nu e suficient pentru a-l învăța să se autoevalueze corect. În viitor, acest lucru poate duce la situații în care copilul are, de pildă, talent la matematică și știe asta, dar tot va spune despre el că e „varză”. Un astfel de copil a fost învățat, în trecut, că e bun la matematică, dar din mediul lui a lipsit o persoană care să-i influențeze, să-i dezvolte simțul propriei valori. Atât acest simț, cât și încrederea în sine se formează de la cea mai fragedă vârstă, sub influența persoanelor apropiate copilului.

Ce trebuie făcut pentru ca un copil să se iubească exact așa cum este? Răspunsul poate părea banal: să percepem și să acceptăm copilul așa cum este.

2 Data: _____

1. Încercuiește cu roșu hainele pe care le purtăm vara.
Două dintre acestea nu se potrivesc - numește-le și spune când le purtăm.

